

Vammaisfoorumin tiedote

Julkaisuvapaa 21.11.2019 klo 8.00

Vammaisfoorumin selvitys: Vammaisten lasten oikeus olla oma itsensä toteutuu huonosti

Nyt vietetään kansainvälistä lapsen oikeuksien viikkoa, jonka teemana on lapsen oikeus olla oma itsensä. Vammaiset lapset ja nuoret haluavat harrastaa ja tehdä samoja asioita kuin muutkin ikäisensä, mutta käytännössä yhdenvertaisuus muiden lasten kanssa toteutuu huonosti.

Vammaisfoorumin ja Ihmisoikeuskeskuksen kyselyyn vastanneista alle 16-vuotiaista tai heidän vanhemmistaan 69 prosenttia oli sitä mieltä, että harrastuksiin osallistuminen oli onnistunut huonosti tai melko huonosti. Osallistumista estivät esimerkiksi henkilökohtaisen avun, kuljetuspalveluiden ja tulkkauksipalveluiden puutteellisuus. Lapsilla ja nuorilla oli runsaasti tarvetta henkilökohtaiselle avulle, mutta iso osa heistä ei saanut joko lainkaan henkilökohtaista apua tai sen määrä ei ollut riittävä. Harrastuksissa ja muissa vapaa-ajan toiminnoissa avustaminen jäi usein vanhemmille, jotka olivat muutenkin suurimmalta osin vastuussa avustamisesta vuorokauden ympäri.

Vammaisten lasten ja nuorten oikeus yhdenvertaiseen oppimiseen ja koulutukseen toteutuu kyselyn tulosten perusteella huonosti. Alle 16-vuotiaiden ikäryhmässä 64 prosenttia oli kokenut syrjintää koulutuksessa. Syrjinnän kokemuksia aiheuttivat etenkin riittämätön oppimisen tuki, liian suuret opetusryhmät sekä pienryhmäopetuksen puute. Myös opettajilta koettiin puuttuvan osaamista vammaisten oppilaiden kohtaamiseen ja heidän oppimisensa tukemiseen. Noin kolmannes oli kohdannut koulussa esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyviä ongelmia usein tai melko usein. Vastaajat kertoivat myös kiusaamiskokemuksistaan koulussa. Vastaukset kertovat karua kieltä viime vuosien kehityksestä, jossa koulutukseen on kohdistunut kovia leikkauksia ja samaan aikaan kouluinklusiota on toteutettu säästötoimenpiteenä.

Vammaisille ja toimintarajoitteisille lapsille on varmistettava riittävä oppimisen ja koulunkäynnin tuki. Kouluinklusioiden onnistumiseen tarvitaan riittäviä resursseja, erityisosaamista sekä kaikille sopivia oppimisympäristöjä. Vammaisen lapsen ja nuoren kehityksen kannalta on tärkeää, että hän pääsee myös vapaa-ajallaan osallistumaan ja tapaamaan muita saman ikäisiä ilman vanhempiaan. Tarpeiden mukaiset palvelut tukevat vammaisen lapsen yhdenvertaista osallistumista ja auttavat myös koko perhettä jaksamaan. Hallitusohjelman tavoite turvata harrastus jokaiselle lapselle tulee toteuttaa vammaiset ja toimintarajoitteiset lapset huomioiden.

Suomi ratifioi YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen vuonna 2016. Vammaisfoorumi ja Ihmisoikeuskeskus toteuttivat keväällä 2018 kyselyn YK:n vammaisyleissopimuksen mukaisten oikeuksien toteutumisesta Suomessa. Kyselyyn vastasi 164 alle 25-vuotiaasta vammaista lasta ja nuorta tai heidän vanhempiaan. Koska kyselyn otos ei ollut edustava, tuloksia ei voida yleistää koskemaan kaikkia vammaisia lapsia ja nuoria. Niitä voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavina. Ne ovat myös linjassa sen kanssa, millaista viestiä vammaisjärjestöjen neuvontapalveluihin tulee vammaisperheiltä.

Raportti: Vammaisfoorumi ja Ihmisoikeuskeskus (2019): "Äiti on mun avustaja". Vammaisfoorumin ja Ihmisoikeuskeskuksen kyselyn tuloksia. Vammaiset lapset ja nuoret <https://vammaisfoorumi.fi/wp-content/uploads/2019/09/RAPORTTI-Lapset-ja-nuoret.pdf>

Lisätietoja:

Sari Valjakka, vaikuttamistoiminnan asiantuntija, Autismiliitto ry, (sari.valjakka@autismiliitto.fi p. 050 308 7806)

Tanja Salisma, lakimies, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry, (tanja.salisma@tukiliitto.fi, p. 050 3160 663)

Vammaisfoorumi ry on 30 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 280 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta henkilöä.